

Vítáme Vás ve Sklárně a minipivovaru Novosad & syn Harrachov, v nejstarší stále fungující sklárně na světě !

Chceme Vám ukázat nejen krásu našich výrobků, ale i rozšířit Vaše znalosti o sklářské výrobě!

Postupně navštívíte hutní provoz, brusírnu skla, pivovarskou restauraci, muzeum skla a firemní prodejnu se sklem.

Sklářskou hut' založil v roce 1712 rod hrabat Harrachů. Sklářské hutě vznikaly vždy v horských oblastech, protože jako palivo bylo užíváno dřevo, a tak se sklářské hutě stěhovaly postupně za zdroji dřeva.

V roce 1942 prodali Harrachové sklárnu říšskému Němci Rudolfu Endlerovi. Po roce 1945 přešla do vlastnictví československého státu. V červenci roku 1993 koupil sklárnu doktor práv pan František Novosad, původně sklář z Nového Boru. Harrachovská sklárna za více než svou třistaletou historii má tedy pouze čtvrtého majitele.

Produkce sklárny je zaměřena na tradiční nápojové sklo vyšší kategorie, proslulé svou vysokou kvalitou, znovu byla zavedena výroba křišťálových lustrů. Vyrábí se především na zakázku.

Zdejší sklářští mistři uměli vyrobit už i sklo několika barev, např. modré, žluté, červené, zelené, černé, fialové i sklo mléčné a i dnes vyrábíme asi 40 druhů barevného skla.

Sklárna má v současnosti asi 75 zaměstnanců. V roce 2002 byl k hutní hale přistavěn **minipivovar s restaurací**, kde vaříme zdravé kvasnicové nefiltrované a nepasterizované pivo, které bylo v roce 2011 a 2012 i mezi velkými pivovary oceněno Hlavní cenou. Dospělá část návštěvníků je po prohlídce zvána na jeho degustaci.

V roce 2007 zde byly otevřeny **pivní lázně**.

V hale, kterou vidíte z nadhledu, máme dvě pece vytápěné plynem. Jedna je v provozu a druhá v rezervě – studená. V jedné je 6 a ve druhé 8 pánví. Pánev je nádoba ze žáruvzdorné hmoty, v které je zhruba 500 kg skla. Tavení příslušné skloviny v pánvích nám umožňuje tavit v jedné peci více barevných sklovin najednou.

Do pánví se vkládá tzv. sklářský kmen, to je směs sklářského písku, sody, potaše, vápence a uhličitanu barnatého. Dále jsou v kmenu namíchány dle přesných receptur barvící kysličníky, jako je kysličník kobaltnatý, který barví do modra, selen do růžova, železo a chrom do zelena.

Sklo se taví přes noc při teplotě 1450 stupňů. Teplota při zpracovávání je 1300 stupňů. V současné době zaměstnáváme asi 20 sklářů ve tři až pětičlenných partách. První z party vyfoukne malou bublinku, tzv. baňku, na kterou další sklář nabere určité množství skloviny a předtvaruje pomocí dřevěných svaláků do požadovaného tvaru pro vložení do dřevěné formy. Konečný tvar kalíšku je vytvořen dofouknutím baňky do dřevěné formy. Ta je neustále pod vodou a pouze při vkládání skla a dofukování se pomocí pákových mechanismů

po sešlápnutí pedálů vynoří. Při výrobě složitějších tvarů musí formu rozevírat a zavírat pomocník. Vyfouknutý tvar budoucího kalíšku předá sklář mistrovi, který sedí na lavici a ten pomocí nůžek a pinzet zdobí nožku kalíšku. Druhý mistr mezi dvěma prkénky roztočí dýnko. Takto zhotovené výrobky jsou dopravovány na lanovce i nadále se sklářskou píšťalou k chladicí peci a zde po oddělení od píšťaly jsou výrobky chlazeny asi 1 hodinu a 45 minut z teploty 500 stupňů na teplotu 40 stupňů. Postupné pomalé chladnutí vyrovnává pnutí. Po vychladnutí následují další pracovní operace k dokončení skleničky, např. oddělení té části kalichu, která byla vytvořena jako vrchní část bubliny nebo baňky.

POZOR NA VÝROBKY, KTERÉ SE POHYBUJÍ NA LANOVKÁCH, protože mají teplotu ještě asi 500 stupňů! NEDOTÝKEJTE SE JICH – hrozí nebezpečí úrazu popálením. I na pohybující se prázdné píšťale jsou ostré a ještě horké zbytky skla.

POHYBUJTE SE POUZE V PROSTORU ZA ŽLUTÝMI ČARAMI!

NEVSTUPUJTE DO DRÁHY LANOVEK! POHYBUJTE SE V ŘADĚ ZA SEBOU.

Hlavní hutní výrobky naši skláři zdobí přímo u pece, kdy kombinují různé tvary kalichů, různé tvary, velikosti a barvy stonků i různé velikosti dýnek. Uprostřed stonku může být zatavena např. i nitka z tmavého barevného skla, kolem stonku může být zelený lístek, pod kalichem můžeme vyrobit kytičky. Naše výrobky s logem „H“ s korunkou a letopočtem 1712 vyvážíme téměř do celého světa, především do USA.

Po vychladnutí se skleničky musí dokončit, pod vrchní částí tzv. kopnou se výrobek nejdříve nařízne ostrým, diamantovým nožem, pak zahřeje plamenem o teplotě až 3 000 st. A tím zahrátím sklo praskne a vršek odpadne, sklenička se pak otočí a zabrousí, pak projde mycí linkou a na konci se plamenem zataví horní okraj. Před expedicí k zákazníkovi musí ještě veškeré výrobky projít kontrolou kvality.

Dalším provozem, který uvidíte, je **brusírna skla** z roku 1895. Slouží spolehlivě i v současné době. Všechny dřevěné broušící stolice jsou poháněny řemenovými převody od centrálního pohonu vodní turbínou. Brusič dostane hladký tvar, na kterém je předkreslena síť vodorovných a svislých čar. Pravidelně rozdělené dílky odpovídají příslušnému výbrusu a brusič z výkresu vyčte, jak má vést první nejhlubší řezy a kam přijde příslušná hvězdička či jiný motiv. Brousíme karborundovými kotouči, nejdříve nahrubo a potom na přírodních kamenech. Kotouče mají různé průměry a profily dle potřeb dekorů, což uvidíte na stěnách brusírny. Vybrúšené řezy leštíme filcovými kotouči. Naše brusírna skla je unikátní zařízení, zřejmě jediné a poslední na světě. Je národní technickou památkou.

Nedílnou součástí sklárny je i **sklářské muzeum** umístěné v historické budově tzv. Panského domu z roku 1712. Zde je umístěna unikátní sbírka, která má přes 5 tisíc exponátů a je největší a nejcennější sbírkou skla v Čechách a určitě patří mezi přední muzea skla na světě. Můžete zde spatřit výrobky 100, 200 ale třeba i 300 let staré.

Prohlídku ukončíme u naší **prodejni skla**, kde si můžete vybrat a zakoupit sklo nebo porcelán za firemní nízké ceny. Při nákupu nad 1 000 Kč Vám bude při placení poskytnuta sleva ve výši 150 Kč.

Před prodejnou skla je **kaple sv. Alžběty**, ve které je unikátní oltář z benátských zrcadel, vitráže oken z roku 1901 a raritou je funkční skleněný zvon z roku 1914.

Věříme, že se Vám exkurze líbila, a že návštěvu naší sklárny doporučíte i svým známým.